

Originalas nebus siunčiamas

LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Vilniaus g. 33, LT-01506 Vilnius, tel. (8 5) 266 1400,
faks. (8 5) 266 1402, el. p. ministerija@sam.lt, http://www.sam.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188603472

Lietuvos vaistininkų sąjungai El. p. info@vaistininkai.lt	2015-01-13 Nr. (10.1.4.1-31)10- 294 Į 2014-12-14
Vaistinių darbuotojų profesinei sąjungai vaistininkups@gmail.com	Į 2014-12-14
Kopija Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijai	Į 2014-12-18 Nr. (1D-5477)-2D-7520
Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai	Į 2014-12-16 Nr. 27-4522

DĖL FARMACIJOS SPECIALISTŲ SUTRUMPINTOS DARBO SAVAITĖS IR KASMETINIŲ PAILGINTŲ ATOSTOGŲ TRUKMĖS

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija (toliau – Ministerija) išnagrinėjo Lietuvos vaistininkų sąjungos ir Vaistinių darbuotojų profesinės sąjungos raštus „Dėl farmacijos specialistų sutrumpintos darbo savaitės ir kasmetinių pailgintų atostogų trukmės“, kuriuose išreiškiamas argumentuotas nepritarimas Vaistinių asociacijos siūlymui trumpinti kasmetines atostogas ir ilginti darbo savaitę farmacijos specialistams, kurių darbas nesusijęs su vaistų gamyba.

Lietuvos Respublikos darbo kodekso (toliau – Darbo kodeksas) 145 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad darbuotojų, kurių darbo pobūdis yra susijęs su didesne protine, emocine įtampa, darbo laiko sutrumpinimo tvarką nustato Vyriausybė. Darbuotojų, kurių darbo pobūdis yra susijęs su didesne protine, emocine įtampa, darbo laiko sutrumpinimo tvarkos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2003 m. rugsėjo 30 d. nutarimu Nr. 1195, 5 punkte teigiama, kad „Nustatoma 36 valandų darbo savaitė farmacijos specialistams, kai jų pareigybių aprašyme nurodyta viena ar kelios iš šių veiklos rūšių: kontroliuoti (tirti) vaistų ir vaistinių medžiagų kokybę; gaminti vaistus ir vaistines medžiagas; pakuoti vaistus ir vaistines medžiagas; priimti ir (ar) komplektuoti vaistus pagal užsakymus; išduoti (parduoti) vaistus ir vaistines medžiagas vaistinėse.“

Darbo kodekso 167 straipsnyje teigiama, kad pailgintos iki penkiasdešimt aštuonių kalendorinių dienų kasmetinės atostogos suteikiamos kai kurių kategorijų darbuotojams, kurių darbas susijęs su didesne nervine, emocine, protine įtampa bei profesine rizika, taip pat kurių darbo sąlygos yra specifinės. Vyriausybė tvirtina darbuotojų, turinčių teisę į šias atostogas, kategorijų sąrašą ir nustato jame konkrečią pailgintų atostogų trukmę kiekvienai darbuotojų kategorijai. Kai kurių kategorijų darbuotojų, turinčių teisę į kasmetines pailgintas atostogas, sąrašo, patvirtinto Vyriausybės 2003 m. liepos 18 d. nutarimu Nr. 941, 7 punkte numatyta, kad farmacijos specialistams, kurių pareigybių aprašyme nurodyta viena ar kelios iš šių veiklų: kontroliuoja (tiria) vaistų ir vaistinių medžiagų kokybę; gamina vaistus ir vaistines medžiagas; pakuoja vaistus ir vaistines medžiagas; priima ir (ar) komplektuoja vaistus pagal užsakymus; išduoda (parduoda) vaistus ir vaistines medžiagas vaistinėse, nustatyta 35 kalendorinės dienos kasmetinių atostogų.

Darbo kodekso 4 straipsnio „Darbo įstatymai ir kiti norminiai teisės aktai“ 1 dalies 5 punkte nustatyta, kad darbo įstatymai nustato maksimaliąją darbo laiko trukmę ir minimalias poilsio laiko normas. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas (toliau – KT) 2013 m. gegužės 9 d. nutarime yra išaiškinęs, kad, vadovaujantis Darbo kodekso 4 straipsnio 2 dalimi, Vyriausybė, reglamentuodama konkrečią pailgintų atostogų trukmę, negali nustatyti trumpesnių nei Darbo kodekse numatytos kasmetinės minimalios atostogos, t. y. negali nustatyti trumpesnių nei 28 k. d. (DK 166 str. 2 d. numatytais atvejais ne trumpesnės nei 35 k. d.) atostogų. Šiuo metu Vyriausybė yra nustačiusi 35 k. d. pailgintas kasmetines atostogas farmacijos specialistams. Analogiškai KT išaiškino dėl darbo laiko nustatymo Vyriausybės nutarimu. Vyriausybės nutarimu negali būti nustatyta ilgesnė nei nustatytoji Darbo kodekso 144 str. numatyta maksimali dienos ir savaitės darbo trukmė, gali būti nustatytas tik trumpesnis darbo laikas. Šiuo metu Vyriausybė yra nustačiusi 36 valandų darbo savaitę farmacijos specialistams.

KT nutarime pasakyta, kad darbo ir poilsio laiko teisinis reguliavimas gali būti keičiamas, tačiau keičiamas gali būti atsižvelgiant į pasikeitusias darbo aplinką ir sąlygas. Darbo ir poilsio laiko teisinio reguliavimo pakeitimui įtakos gali turėti *inter alia* darbo intensyvumo pasikeitimas, naujų technologijų įdiegimas, kai tokios pasikeitusios sąlygos lemia darbuotojo nervinės, emocinės, protinės įtampos sumažėjimą.

Darbo kodekso 2 straipsnio 1 dalies 9 punkte reglamentuojamas darbo santykių teisinio reglamentavimo principas – darbo įstatymų bendrumas ir jų diferenciacija pagal darbo sąlygas ir darbuotojų psichofizines savybes. KT savo nutarime, pasisakydamas dėl sveikatos priežiūros darbuotojų darbo ir poilsio laikos režimo keitimo, nurodė, kad tam tikrų kategorijų darbuotojų darbo pobūdis ir aplinka, tiesiogiai darantys įtaką darbe patiriamai nervinei, protinei, emocinei įtampai, iš esmės skiriasi nuo kitų kategorijų darbuotojų darbo pobūdžio ir aplinkos, todėl, įgyvendinant Darbo kodekso 145 straipsnio 2 dalies ir 167 straipsnio nustatytą teisinį reguliavimą bei siekiant užtikrinti darbuotojų teisės turėti tinkamas, sveikas ir saugias darbo sąlygas įgyvendinimą, darbo laiko ir kasmetinių atostogų trukmė tam tikrų kategorijų darbuotojams turi būti skirtinga, atsižvelgiant į jų darbe patiriamą nervinę, protinę, emocinę įtampą.

Remiantis tuo, kas išdėstyta, iniciatoriai, reiškiantys teisėkūrinę iniciatyvą dėl farmacijos specialistams nustatyto darbo ir poilsio laiko režimo reglamentavimo keitimo, turėtų įvertinti sąlygas, kurias savo 2013 m. gegužės 9 d. nutarime pabrėžė KT.

Ministerijos nuomone, Vaistinių asociacijos argumentas, kad palikus dabar galiojantį reglamentavimą sumažėtų vaistinių plėtra, nėra pagrindas ilginti farmacijos specialistų, parduodančių (išduodančių), vaistus darbo laiką ir trumpinti atostogas. Norėtume pažymėti, kad vaistų prieinamumas Lietuvoje yra geras. Vaistinių skaičius, palyginti su kitomis ES šalimis, yra didelis, Lietuva yra penkta pagal vaistinių skaičių, t. y. viena iš daugiausiai turinčių vaistinių šalių (Valstybinės vaistų kontrolės tarnybos prie Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos duomenimis, Lietuvoje 1 vaistinė vidutiniškai aptarnauja 2 222 gyventojus, o Europoje – 3 225, t. y. Lietuvoje 100 000 gyventojų tenka 45 vaistinės, Europoje – 31). Todėl kalbėti tik apie darbo rinkos poreikius, neatsižvelgiant į šių specialistų darbo pobūdį ir svarbą būtų neteisinga. Ministerijos nuomone, farmacijos specialistų, parduodančių (išduodančių) vaistus, darbo intensyvumas ir darbo pobūdis susijęs su didesne protine bei emocine įtampa ne sumažėjo, o priešingai – padidėjo.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos farmacijos įstatymu, farmacijos specialistas parduodamas (išduodamas) vaistą turi teikti farmacinę paslaugą, kuri apima gydytojo išrašytų receptų kontrolę, vertinimą, nereceptinių vaistinių preparatų parinkimą, farmacinės informacijos apie vaistinius preparatus teikimą gyventojams, sveikatos priežiūros specialistams, taip pat jų konsultavimą. Farmacijos specialistas – tai paskutinė grandis tarp gyventojų ir sveikatos specialistų, todėl jam tenka didelė atsakomybė sprendžiant su vaisto vartojimu susijusias sveikatos problemas, parenkant pacientui konkretų vaistą pagal recepte nurodytą vaisto bendrinį pavadinimą, kartu įvertinant pacientui paskirtų vaistų klinikinius aspektus, farmakologines vaistų savybes ir kitą susijusią informaciją. Jei farmacijos specialistui kyla abejonių dėl vaisto paskyrimo, jis turi kreiptis į vaistą paskyrusį gydytoją ir, jei reikia, pasitikslinti recepto išrašymą. Atkreiptinas dėmesys, kad parduodamų (išduodamų) vaistų, tiek receptinių, tiek nereceptinių, asortimentas vaistinėse yra labai

platus (2010 m. rugsėjo 16 d. Lietuvos Respublikos vaistinių preparatų registre buvo registruoti 4589 pavadinimų vaistai). Farmacijos specialistams nustatyta daug pareigų, kurioms įvykdyti reikia ypatingo atidumo (pagal receptus parduoti (išduoti) receptinius vaistus, teikti informaciją apie vaistus, jų kainas, įvertinus gyventojų nusiskundimus parinkti nereceptinius vaistus ar siūlyti kreiptis į gydytoją ir t. t.). Todėl kalbėti tik apie vaistus gaminančius farmacijos specialistus, patiriančius protinę emocinę įtampą darbe būtų neteisinga, nes paskutinį dešimtmetį gaminamų vaistinėse vaistų kiekis ir asortimentas gerokai sumažėjo, o pramoniniu būdu pagamintų vaistų asortimentas smarkiai padidėjo.

Vaistinėse rengiamasi vykdyti farmacinę rūpybą, t. y. gyventojų gydymui reikalingų vaistų parinkimą, leidžiantį maksimaliai pagerinti gyventojų gyvenimo kokybę, gydytojo, vaistininko ir gyventojų bendradarbiavimą, siekiant nustatyti ir išspręsti kuo daugiau su vaistinių preparatų vartojimu susijusių sveikatos problemų. Ši veikla bus susijusi su dar didesne protine ir emocine įtampa. Dėl farmacijos specialistų svarbos žmogaus sveikatai ir gyvybei Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/36/EB nustato jiems rengimo, veiklos bei tobulinimosi reikalavimus.

Pritariame Vaistinių darbuotojų profesinės sąjungos nuomonei, kad nereikėtų painioti kenksmingų darbo sąlygų (cheminių medžiagų, triukšmo ar jonizuojančios spinduliuotės poveikio žmogui) su protine emocine įtampa darbe. Farmacijos darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimai nėra pažeidžiami, tačiau emocinę ir protinę įtampą dėl darbo pobūdžio jie patiria nuolat.

Taip pat norėtume pažymėti, kad vaistinių veiklos nereglamentuoja Europos Sąjungos direktyvos, tai nacionalinio reglamentavimo sritis, todėl jų veiklos apimtys, dydis, darbuotojų skaičius, darbo laikas įvairiose ES šalyse skiriasi (pvz., LR Seimo Kanceliarijos Parlamentinių tyrimų departamento atlikto tyrimo duomenimis, Airijoje, Austrijoje, Suomijoje vaistinės dirba nuo 9–18 val., Danijoje standartinė darbo savaitė 37 val., darbuotojas turi teisę į 5 savaitių atostogas, Belgijoje darbo laiką nustato darbdavys, bet ne ilgesnį nei 38 val. per savaitę, darbo laikas dažniausiai sutrumpinamas kolektyvinėse sutartyse iki 38 val.). Darytina išvada, kad ES šalyse darbo ir poilsio reglamentavimas skiriasi.

Atkreiptinas dėmesys, kad daugelyje ES šalių vaistinėje vienoje pamainoje dirba visa komanda – vaistininkas, vienas ar daugiau vaistininko padėjėjų, kiti specialius mokymus išėję specialistai. Lietuvoje yra nemažai vaistinių, kur pamainoje dirba tik vienas farmacijos specialistas, todėl jam būtų ypač sunku atsakingai dirbti 8 valandas per dieną. Kompetencijos komisija, kuri įpareigota vertinti farmacijos specialistų farmacijos praktikos klaidas, pažymi, kad specialistai dažniausia klaidos priežastimi įvardija didelį darbo krūvį, įtampą, ypač dirbant vienam specialistui pamainoje.

Ministerijos pagrindinis tikslas yra užtikrinti pacientų teisę gauti kokybišką farmacinę paslaugą bei apsaugoti pacientų sveikatą. Todėl Ministerija, apsvačiusi Vaistinių asociacijos siūlymą, farmacijos specialistams atstovaujančių organizacijų nuomonę, įvertinusi farmacijos specialistų darbo specifiką (darbo vietoje patiriamą nuolatinę įtampą, atsakomybę) bei svarbą, siekdama užtikrinti pacientų teisę gauti kokybišką farmacinę paslaugą, pritaria Lietuvos vaistininkų sąjungos ir Vaistinių darbuotojų profesinės sąjungos siūlymui nekeisti šiuo metu farmacijos specialistams nustatyto darbo laiko ir kasmetinių atostogų trukmės reglamentavimo.

Sveikatos apsaugos ministrė

Rimantė Šalaševičiūtė

euras.lt